herpy

SALAMANDRY I TRASZKI

Traszka górska

Ichthyosaura alpestris

Ichthyosaura alpestris to piękna europejska traszka z pomarańczowym brzuchem, a w okresie godowym z niebieskim samcem o czarno nakrapianych bokach. Osiąga 8-12 cm, żyje na przemian w wodzie i na lądzie, a jej utrzymanie i rozmnażanie w chłodnym akwarium lub akwaterrarium jest stosunkowo łatwe.

Rodzina: Salamandridae Nazwa angielska: Alpine Newt Dawna nazwa: *Mesotriton alpestris; Triturus alpestris*

Słabe toksyny skórne

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**8-12 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-20 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Półwodny**
Środowisko	**Lasy i łąki strefy umiarkowanej**
Toksyny skórne	**Słabe** Umyj ręce po kontakcie i trzymaj palce z dala od oczu i ust
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**70 × 35 × 30 cm** D × S × W dla 4 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**10-18 °C**
Temperatura w nocy	**8-14 °C**
Wilgotność	**80-100%**
Woda	**Akwaterrarium** głębokość 20-25 cm
UVB	**Niewymagane**
Zimowanie	**2-5 °C** 8-13 tygodni
Pokarm	**Owady i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Larwy w wodzie**
Miejsce składania jaj	**W wodzie**
Dojrzałość płciowa	**12-48 miesięcy**
Liczba jaj w zniesieniu	**30-200**
Zniesienia w roku	**1**
Czas do wyklucia	**10-30 dni**
Okres larwalny	**60-180 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Inne larwy i małe bezkręgowce wodne (rozwielitki, larwy komarów)**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Ichthyosaura alpestris to smukła traszka o zaokrąglonej głowie, bocznie spłaszczonym ogonie i złocistych oczach. Dorosłe osobniki mierzą 8-12 cm, a samiec jest zwykle nieco mniejszy i smuklejszy od samicy. Skóra jest gładka w fazie wodnej, a na lądzie ciemniejsza i bardziej aksamitna. Brzuch jest jaskrawopomarańczowy do czerwonego i zwykle bez plam, a jego barwa

zależy od pokarmu: im więcej czerwonego pokarmu, tym czerwieńszy brzuch. W fazie wodnej wiosną samiec ma niebieski grzbiet, boki z czarnymi plamami i jasny pas wzdłuż boku ciała oraz niski, gładki grzebień z żółtymi i czarnymi poprzecznymi pasami. Samica jest marmurkowa w ciemnoszarych, brązowych i zielonkawych tonach, ze słabszymi plamami na bokach i niewyraźnym żółtopomarańczowym paskiem wzdłuż grzbietu.

Gatunek był zaliczany do rodzajów *Triturus* i *Mesotriton*, ale obecnie umieszcza się go w rodzaju *Ichthyosaura*. Znanych jest kilka podgatunków, z których niektóre są neoteniczne i przez całe życie pozostają w postaci larwalnej. Neotenia występuje u tego gatunku stosunkowo często. Skóra może zawierać tetrodotoksynę, ale tylko w niskich i bardzo zmiennych ilościach, a u wielu osobników trucizny w ogóle nie da się wykryć. Zawsze myj ręce po pracy w akwarium i terrarium i nie dopuszczaj, by wydzielina dostała się do oczu lub ust.

Występowanie i środowisko

Ichthyosaura alpestris występuje w dużej części Europy: od północnej Francji i krajów Beneluksu przez Niemcy, Szwajcarię, Austrię i północne Włochy po Polskę, Czechy, Węgry i Bałkany, a dalej po Rumunię, Ukrainę i północną Grecję. Izolowane populacje występują w południowej Danii, w południowych Włoszech i w północnej Hiszpanii.

W Europie Północnej gatunek żyje głównie na nizinach, w Europie Południowej najczęściej w górach i na wzgórzach. We Włoszech i w Albanii spotyka się go do wysokości około 2 700 m. Populacje poza tym obszarem, np. w Wielkiej Brytanii, zostały introdukowane i nie są uwzględnione na mapie.

> **Naturalny zasięg:** Hiszpania, Francja, Belgia, Holandia, Luksemburg, Niemcy, Dania, Szwajcaria, Austria, Włochy, Czechy, Słowacja, Polska, Węgry, Słowenia, Chorwacja, Bośnia i Hercegowina, Serbia, Czarnogóra, Albania, Macedonia Północna, Grecja, Rumunia i Ukraina.

ŚRODOWISKO

Ichthyosaura alpestris zamieszkuje zalesione tereny z łatwym dostępem do wody. W okresie godowym korzysta z wód stojących lub wolno płynących, czystych i porośniętych roślinnością: leśnych stawów, jezior, wypełnionych wodą kolein, kanałów i poideł. Poza okresem godowym gatunek prowadzi nocny, lądowy tryb życia, a w dzień kryje się pod kamieniami, drewnem i mchem. Nocą poluje na chrząszcze, dżdżownice i inne drobne zwierzęta. Po zimowaniu, w lutym-marcu, zwierzęta szybko kierują się do wody.

W wodzie gatunek zjada skorupiaki, ślimaki i skoczogonki oraz owady, które wpadły do wody. Larwy przechodzą przeobrażenie zwykle po 4-5 miesiącach, ale w większych, głębokich zbiornikach często zimują i przeobrażają się dopiero w następnym roku. W południowej części zasięgu zwierzęta przez większość roku żyją w wodzie.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

Hodowla

TERRARIUM

Gatunek można trzymać w akwarium, w akwaterrarium z częścią wodną i lądową albo przez cały rok w wodzie. Akwarium o wymiarach 70 × 35 × 30 cm wystarczy dla dwóch par w fazie wodnej. Woda powinna mieć co najmniej 20 cm głębokości, bo gatunek jest silnie związany z wodą, a część wodna musi być duża. Na część lądową daj drobny żwir, kryjówki z kory korkowej i kamieni oraz mech i paprocie. Ziemia może stać się pożywką dla bakterii, gdy nie ma wielu roślin, więc lepiej użyć żwiru.

W wodzie powinno być dużo roślin wodnych, np. rogatek, moczarka i wywłócznik, dla natlenienia i składania jaj, kamienie jako kryjówki oraz pływający kawałek korka lub kamień wystający ponad powierzchnię, aby zwierzęta mogły wyjść z wody. Użyj podłoża, którego nie da się połknąć. Dobrze przykryj akwarium, bo traszki wspinają się po szkle i przeciskają przez małe szczeliny.

Trzy do pięciu zwierząt może zimować razem w plastikowym pojemniku o wymiarach ok. 35 × 20 × 15 cm z ziemią, opadłymi liśćmi, kawałkiem korka i małą miseczką z wodą.

TEMPERATURA

Ichthyosaura alpestris to gatunek preferujący chłód. Zarówno w wodzie, jak i w części lądowej temperatura powinna wynosić 10-18 °C w dzień i 8-14 °C w nocy i nigdy nie może przekroczyć 23 °C. Ustaw akwarium w chłodnym miejscu, bez bezpośredniego słońca. Latem może być konieczna chłodna piwnica lub chłodziarka do wody. Grzałki są niebezpieczne, bo

zbyt wysoka temperatura zabija zwierzęta.

Chłodne zimowanie jest konieczne, jeśli zwierzęta mają rozmnażać się następnej wiosny. Trwa 2-3 miesiące w temperaturze ok. 2-5 °C, a zwierzęta jedzą mało lub wcale. Można je przeprowadzić w lodówce przy stałych 2-4 °C albo na zewnątrz, w niezamarzającej szopie lub garażu. Obniżaj temperaturę przez kilka godzin do ok. 5 °C lub nieco niżej. W zależności od podgatunku do pobudzenia rozrodu może wystarczyć chłodniejszy okres w piwnicy w temperaturze 14-17 °C; zwierzęta wtedy nadal jedzą.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Powietrze w części lądowej powinno być wilgotne, ok. 80-100 %, a podczas zimowania 90-100 %. Miękka skóra zwierząt łatwo wysycha, dlatego zawsze musi być dostępna woda lub wilgotna kryjówka. Użyj podłoża zatrzymującego wilgoć, np. wilgotnego mchu, i regularnie zraszaj odchlorowaną wodą, ale nigdy nie dopuść do przemoczenia podłoża.

W fazie wodnej wilgotność powietrza nie ma znaczenia. Zadbaj o wentylację, aby powietrze nie stało w miejscu.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WODA I JAKOŚĆ WODY

Woda powinna mieć obojętne pH i być odchlorowana. Użyj uzdatniacza albo pozostaw wodę na dobę w otwartym wiadrze. Głębokość wody to co najmniej 20 cm. Jakość wody nie jest krytyczna, o ile woda jest czysta. Używaj filtra na najsłabszym przepływie, aby zwierzęta nie były porywane przez nurt, bo gatunek żyje w wodach stojących. Podmieniaj część wody mniej więcej co miesiąc i co miesiąc płucz wkład filtracyjny.

Nigdy nie używaj w akwarium mydła ani środków czyszczących. Latem obniża się poziom wody, a zimą utrzymuje się ją zimną, jeśli zwierzęta zimują w wodzie.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek nie potrzebuje UVB. Wystarczy światło dzienne z okna, ale akwarium nie może stać w bezpośrednim słońcu. Jeśli są rośliny, świetlówka do roślin podłączona do timera zapewni im światło, a zwierzętom stały rytm dobowy.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Ichthyosaura alpestris jest żarłoczna i zjada prawie wszystko, co zmieści się jej w pyszczku. W wodzie co drugi dzień podawaj rozwielitki, larwy komarów, rureczniki, dżdżownice, ślimaki z pokruszoną muszlą, świerszcze, a okazjonalnie mączniki i larwy barciaka. Na lądzie podawaj świerszcze, kawałki dżdżownic, ślimaki i pająki. Można też podawać małe kawałki chudego mięsa, które należy usunąć, jeśli nie zostaną zjedzone. Przy urozmaiconej diecie suplementacja witamin nie jest potrzebna.

Zimujących zwierząt się nie karmi. Zwierzęta w fazie wodnej często przyjmują nieruchomy pokarm, ale na lądzie pokarm musi być żywy lub poruszany. Czerwony pokarm, taki jak larwy komarów, daje czerwieńszy brzuch, natomiast karmienie wyłącznie białymi wazonkowcami daje blady, żółty brzuch. Larwy i młode karmi się tak, jak opisano w części o rozmnażaniu.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest aktywny o zmierzchu i w nocy, a najżywszy wiosną w wodzie. Można go trzymać parami lub w grupach, a samce warto trzymać razem, bo rywalizacja sprzyja rozrodowi. Zwierzęta są spokojne, ale dorosłe mogą zjadać jaja i małe larwy. Po okresie godowym dorosłe osobniki wychodzą na ląd i tracą jaskrawe barwy. Gdy zwierzęta spędzają więcej czasu na pływającym korku niż w wodzie, faza wodna dobiega końca.

Zwierzę należy brać do ręki tylko wtedy, gdy jest to konieczne, mokrymi dłońmi lub siatką.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Gatunek osiąga dojrzałość płciową po 1-4 latach, a samce dojrzewają pół roku do roku wcześniej niż samice. W okresie godowym samiec ma nabrzmiałą kloakę i niski grzebień, których samica nie ma. Samica jest ponadto większa i ma bardziej zaokrąglone ciało. Do rozrodu potrzebne są co najmniej dwie pary, a samce warto trzymać razem.

GODY I KOPULACJA

Jeśli zwierzęta przeszły porządne chłodne zimowanie, wiosną kopulują w wodzie. Podnieś temperaturę, zwiększ ilość pokarmu i światła i przenieś zwierzęta do akwarium z dużą ilością roślin do składania jaj. Gody przebiegają w trzech fazach: samiec podąża za samicą i staje przed nią, wachluje ogonem i się prezentuje, a na koniec składa na dnie od jednego do pięciu spermatoforów. Samica podąża za nim i pobiera ich szczyt do kloaki. Około 15 °C to dobra temperatura do rozrodu.

JAJA I LARWY

Samica zaczyna składać jaja 3-10 dni po kopulacji, najczęściej nocą, przez okres od jednego do trzech miesięcy. Zawija pojedynczo każde jajo w liście roślin wodnych, a w ciągu sezonu składa łącznie 30-200 jaj. Duże samice mogą złożyć do 500. Dobrze sprawdzają się rogatek, wywłócznik i podobne rośliny. Bez liści jaja są składane w grupach na dnie. Sprawdź rośliny dzień po kopulacji, odetnij liście z jajami i przenieś je do osobnego zbiornika, inaczej jaja zostaną zjedzone.

Wyklucie następuje po 10-30 dniach, wolniej w niskich temperaturach. Larwy mają 7-8 mm, małe skrzela i nie mają kończyn, a do roślin przyczepiają się dwoma małymi narządami czepnymi przy głowie. Przez pierwsze 2-3 dni nie jedzą, żywiąc się żółtkiem. Następnie podaje się świeżo wyklute naupliusy artemii, później wazonkowce, rureczniki i kawałki larw komarów. Trzymaj najwyżej sześć larw na 4 litry wody, przy głębokości najwyżej 10 cm i bez metali. Codziennie podmieniaj część wody. Larwy są drapieżnikami i mogą być kanibalami, więc sortuj je według wielkości.

METAMORFOZA

Okres larwalny trwa od dwóch do prawie czterech miesięcy, w zimnej wodzie do sześciu, w zależności od pokarmu i temperatury. Poniżej 15 °C rozwój przebiega wolno, a najlepsze są 18-22 °C i dwa posiłki dziennie. Gdy larwy zaczynają przechodzić metamorfozę, przenosi się je do bezpiecznych, przewiewnych pojemników z ok. 1 cm wody i kamieniem lub pływającym przedmiotem wystającym ponad powierzchnię, aby się nie utopiły.

Metamorfoza trwa kilka dni, a młode mają najwyżej 5 cm. W większych, głębokich zbiornikach larwy często zimują i przeobrażają się dopiero w następnym roku. Niektóre larwy osiągają dojrzałość płciową jako larwy (neotenia).

Czytaj więcej: Odchów kijanek

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone młode są trudniejsze w utrzymaniu niż larwy. Mogą jeść tylko bardzo małe, powolne zwierzęta: świeżo wyklute mączniki i świerszcze, wazonkowce, mszyce i skoczogonki. Karm je raz dziennie taką ilością, jaką zechcą zjeść. Cztery lub pięć młodych może przebywać razem w plastikowym pojemniku o wymiarach ok. 20 × 15 × 15 cm z ręcznikiem papierowym jako podłożem i połówką plastikowego kubka jako wspólną kryjówką.

Miseczka z wodą nie jest konieczna, ale płytka miseczka, w której głowa może pozostać nad wodą, jest w porządku. Codziennie lekko zraszaj wodą i co drugi dzień wymieniaj podłoże. Niektóre podgatunki są bardziej związane z wodą niż inne, więc zapewnij młodym dostęp zarówno do wody, jak i do lądu.

Zdrowie i częste błędy

Gatunek jest odporny i może żyć 10-20 lat, ale typowe błędy w hodowli to:

- Upał: powyżej 23 °C jest niebezpiecznie, a utrzymujące się temperatury powyżej 18 °C stresują zwierzęta. Trzymaj akwarium w chłodnym, zacienionym miejscu.
- Wysychanie na lądzie: skóra łatwo wysycha. Zapewnij wilgotne podłoże i kryjówki.
- Zła woda: resztki pokarmu i zanieczyszczenia. Regularnie podmieniaj wodę.
- Ucieczki: traszki wspinają się po szkle i przeciskają przez małe szczeliny, więc pokrywy muszą być szczelne.
- Kanibalizm: larwy różnej wielkości zjadają się nawzajem. Sortuj je.

Grzybica salamander (Bsal, *Batrachochytrium salamandrivorans*) to choroba grzybicza płazów ogoniastych, która powoduje owrzodzenia skóry i jest śmiertelna dla wielu europejskich salamander i traszek. Zabiła populacje *I. alpestris* w południowych Niemczech. Nowe zwierzęta trzymaj na kwarantannie, używaj osobnego sprzętu dla każdej grupy i dezynfekuj narzędzia, ręce i obuwie. Nie używaj wody, mchu, ziemi ani roślin z natury bez sterylizacji. Trzymaj gatunek oddzielnie od innych płazów ogoniastych i nigdy nie wypuszczaj zwierząt na wolność. W przypadku owrzodzeń, utraty masy ciała lub braku apetytu skontaktuj się z weterynarzem znającym się na płazach.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.